

derinliğine gömülmelidir. Azotlu gübreler bitki taç izdüşümüne saçıldıktan sonra mutlaka çapa, tırmık vb. aletler kullanılarak toprakla karışması sağlanmalıdır. Azotlu gübreler tek seferde verilmemeli mümkün olduğunca bölünerek çok sayıda verilmelidir. İhtiyaç duyulursa mikro elementlerin (demir, mangan, bakır, çinko ve bor) bir ya da birkaç kez yapraktan uygulanması genellikle eksikliğin giderilmesinde etkili olmaktadır.

HASTALIK VE ZARARLILAR

•**Halkalı Leke:** Hava neminin yüksek havalanmanın yetersiz olduğu alanlarda görülen en önemli hastalıktır. Hastalığın mücadelesinde kültürel önlemler önemlidir. Taban arazide, ağır su tutan topraklarda zeytinlik tesis edilmemeli drenaj kanalları açılmalıdır. Gübreleme ve sulama tekniğine uygun olarak yapılmalı, aşırı azotlu gübre kullanılmamalıdır. Ağaçlar havalanacak ve ışık alacak şekilde budanmalı, kuru dal ve dalcıklar budanarak temizlenmelidir. Yere dökülen lekeli yapraklar toplanıp yakılmalı veya sürülerek gömülmelidir.

Kimyasal ilaçlama Marmara Bölgesinde;
1-İlaçlama: Sonbahar sürgünleri görülmeden hemen önce,
2-İlaçlama: Çiçek somakları belirginleştikten sonra, çiçekler açmadan önce yapılmalıdır.

•**Zeytin Sineği:** Zeytin yetiştiriciliğinde ana zararlılardanır. Bölge farklılıkları dikkate alınarak, meyvelerin, yumurta koyma olgunluğuna geldiği dönemde haftada 1-2 kez, ağaçların güney-doğu kısımlarındaki parlak, yağlanmaya başlamış, en az 1000'er meyvede vuruk sayımları yapılarak, vuruk yüzdesi belirlenir. Yapılan sayımlar sonucunda, salamuralık çeşitlerde %1 vuruk, yağlık çeşitlerde ise %6-8 vuruk saptandığında, yer aletleri ile zehirli yem kısmi dal ilaçlaması veya kaplama ilaçlama yapılmalıdır.

ATATÜRK BAHÇE KÜLTÜRLERİ MERKEZ
ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
YALOVA

Tel: 0.226.814 25 20 Faks: 0.226.814 11 46

Dr. Nesrin AKTEPE TANGU

<http://arastirma.tarimorman.gov.tr/yalovabahce>
nesrintangu@gmail.com

T.C.
TARIM VE ORMAN
BAKANLIĞI
Tarımsal Araştırmalar
ve Politikalar Genel
Müdürlüğü

ATATÜRK BAHÇE KÜLTÜRLERİ MERKEZ
ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
YALOVA

Çiftçi Broşürü

ZEYTİN YETİŞTİRİCİLİĞİ

Dr. Nesrin AKTEPE TANGU

YALOVA

GİRİŞ

Zeytin ağacı farklı iklim ve toprak koşullarında yetiştiriciliği yapılabilen, adaptasyon yeteneği yüksek olan bir bitkidir. Yetiştiriciliği yapılan en önemli sofralık zeytin çeşitleri ise Gemlik, Ayvalık, Domat, Memecik, Erkence, Uslu, Eşek Zeytini, Yamalak Sarısı ve Edinciksu çeşitleridir.

EKOLOJİK İSTEKLER

•**Sıcaklık:** Zeytin 40°C'ye kadar yüksek sıcaklığa su ihtiyacı karşılandığı sürece dayanabilir. -7°C'nin altındaki sıcaklıklarda don zararı artar. Düşük sıcaklık zararı sıcaklığın şiddetine, süresine ve düşme hızına göre (aniden -5°C, -7°C'ye düşmesi) artar.

Düşük sıcaklık zararından korunmak için;

1-Kritik yörelerde bahçe kurmamak,

2-Yeterince fosforlu ve potaslı gübreleme yapmak,

3-Aşırı azotlu gübreleme ve sulamadan kaçınmak gerekir.

•**Yağış:** Su tutma kapasitesi yüksek, 400-600 mm yağışlı yerlerde doğal olarak yetişir. 600 mm'nin üstünde yağış alan yerlerde yetişebilir. Toprakta depolanan ilkbahar ve kış yağışları çiçeklenmeyi olumlu yönde etkiler. Tane tutumunu arttırır, dökümleri azaltır.

TOPRAK İSTEKLERİ

✓Zeytin toprak konusunda seçici değildir. Ancak kalkerli-kumlu, derin, nemli ve besin maddelerince zengin toprakları sever.

✓Toprak ıslah edilemeyecek kadar ağır ya da hafif olmamalıdır. Çok ağır topraklar saçak kök oluşumuna ve havalanmaya engel olur. Çok hafif toprak, nemi ve besin maddelerini koruyamaz.

✓Taban suyunun 1 m'den yakın olduğu ve köklerin kışın 3-4 hafta su altında kaldığı durumda drenaj yapıldıktan sonra tesis kurulmalıdır.

ZEYTİNLİK TESİSİ

✓Toprak dikimden önceki sonbaharda derince işlenmelidir. Drenaj ve tesviye işlemleri yapılmalıdır. %3'ten fazla eğimli yerlerde kontur dikim, %5'ten eğimli yerlerde teraslama ve tutma duvarı gerekir.

✓Değerlendirme amacına uygun çeşit seçilmelidir. (Yağlık, Siyah veya yeşil sofralık)

✓Dikimde tozlayıcı çeşit unutulmamalıdır.

✓Fidanlar Aralık-Mart ayları arasında dikilebilir. Ancak toprağın don olmamasına dikkat edilmelidir.

✓Kışları ılıman geçen yerlerde ve hafif topraklarda erken dikim yapılabilir.

KÜLTÜREL İŞLEMLER

Budama: Zeytin yetiştiriciliğinde en önemli kültürel uygulamalardandır.

•**Şekil Budaması:** Amaç; ağacın vejetatif aksamını ve verim döneminde destek sağlayacak iskelet sistemini oluşturmak, İyi bir çatının oluşmasını sağlayarak kültürel işlemleri daha kolay ve ekonomik hale getirmektir. Ağaca şekil verirken zeytinin daima kendi doğal gelişme formuna uygun bir taç oluşturmaya dikkat edilmelidir. Yapılan çalışmalar zeytin için doğal formuna en uygun şeklin "Kısa Gövdeli Goble" olduğunu göstermiştir. Şekil verirken yapılan aşırı kesimler zeytinde verime yatmayı geciktirir.

•**Verim Budaması:** Genellikle sürgün seyreltmesi (aralama) şeklinde yapılır. Verim

budaması ertesi yıl ürün verecek sürgünlerin oluşmasını sağlamak amacıyla yapılır. Verim budamasında ağaca verilen şeklin korunması esastır. Şekle bağlı kalarak dikine gelişen sürgünler kısaltılır böylece tacın yükselmesi önlenmiş olur. Verim budamasında zorunlu kalmadıkça kuvvetli kesim yapılmamalıdır. Meyve veren kısmın gövdeden uzaklaşma eğilimi uç alma budamasıyla kontrol edilmelidir. Verim budaması her yıl yapılmalıdır. Budama zamanı ise Mart ayının ikinci yarısı ile Nisan sonu arası en uygun budama dönemidir.

•**Gençleştirme Budaması:** Verimden düşmüş yaşlanmış ağaçların eski taç ve gövdelerinin yerine yenisini oluşturmak amacıyla yapılan sert budama şeklidir.

1-İskelet budaması,

2-Ana dallardan gençleştirme,

3-Dipten gençleştirme şeklinde yapılabilir.

Sulama: Özellikle sofralık zeytinde verim ve kaliteyi artıran en önemli uygulamalardandır. Çiçeklenme sonu ile renk dönüşümü aşamaları arasında, özellikle de çekirdek sertleşmesi döneminde (Temmuz) yapılan sulamalar ürün miktarını ve kalitesini (irilik ve yağ oluşumu) arttırır. Ayrıca sürgün gelişmesine etki ederek gelecek yılın ürününü attırır.

Gübreleme: Gübreleme öncesi mutlaka toprak analizi yapılmalıdır. Yeni bahçe kurulacak alanlarda üç farklı derinlikten (0-30, 3-60 ve 60-90 cm) toprak örnekleri alınarak karıştırılmalıdır. Bahçe kurulduktan sonraki yıllarda 0-30 cm'den alınan toprak örneği doğru gübreleme yapabilmek için yeterlidir. Gübrelemenin sulama suyu ile birlikte uygulanması en etkili yöntemdir. Eğer bu şekilde gübreleme olanağı yoksa gübreleme yapılırken fosforlu ve potasyumlu gübreler kök